

IDÉMAPPE til arbejdet med

Din danske kirke i Sydslesvig

Udarbejdet af Kirsten la Cour
for Dansk Skoleforening for Sydslesvig

”Din danske kirke i Sydslesvig” En bog om dansk kirkeliv i Sydslesvig før og nu

”Denne bog er et bestillingsarbejde”, skrev provst C. B. Karstoft, da han i efteråret 1985 præsenterede denne bogs forgænger.

Dens titel var ”Du og din kirke” og forfatterne var - dengang som nu - lokale folk, nemlig skoleinspektør Manfred Kühl og pastor Werner Matlok.

Bogen skulle dække det behov, der var for viden ”om den danske kirke i en sydslesvigsk sammenhæng”.

Fra Center for Undervisningsmidler har vi i mange år lånt klassesæt af denne bog ud til skolerne, men behovet for en revision eller nyskrivning var efterhånden påtrængende.

Som ved den første udgivelse skulle det afklares, hvor pengene kunne findes og hvem der kunne og ville skrive.

Med opbakning fra Kirkerådet samt Styrelse og Direktion for Dansk Skoleforening for Sydslesvig og indsats fra forfatterne Ea Dal og Chr. Ulrich Terp - begge lokale præster – har denne proces nået sin afslutning

Foran os ligger en bog med samme mål som den gamle, at være et værktøj til brug i skole og konfirmandstue. ”Og skulle...”, som Karstof skriver i udgaven fra 1985, ”en far eller mor kigge deres barn over skulderen under hjemmelæsningen, så des bedre”.

Den nye udgave har titlen ”Din danske kirke i Sydslesvig” og den er suppleret med en idémappe, der indeholder forslag til, hvordan der kan arbejdes med bogens indhold i skolen og/eller konfirmandstuen.

Idémappen er udarbejdet af fagkonsulent for fagene historie, samfundsfag, kristendomskundskab, geografi, biologi og natur/teknik ved Dansk Skoleforening for Sydslesvig Kirsten la Cour.

Idémappen ligger på de hjemmesider, der er nævnt i det efterfølgende afsnit om undervisningen.

På Center for Undervisningsmidler i Flensborg kan såvel lærere som præster desuden låne klassesæt og andre elev-materialer til undervisningen i de emner og områder, som bogen ”Din danske kirke i Sydslesvig” behandler.

Samme sted kan der lånes pædagogisk litteratur til lærerens/præstens personlige videreuddannelse og inspiration.

Skolerne vil i et stadig større omfang desuden få adgang til net-baseret undervisningsmateriale.

Til undervisningen

Denne idémappe er tænkt som en håndsrækning til den lærer/præst, der skal undervise i de emner henh. dele heraf, som er omtalt og beskrevet i bogen ”Din danske kirke i Sydslesvig”.

Der er altså ikke tale om en egentlig vejledning, men netop om inspiration til hvordan man kunne arbejde med stoffet.

Der er udarbejdet 23 sider med **faglige ord og begreber** ordnet efter kapitler. De ligger i et bilag til idémappen og kan som alle andre dele af idémappen frit kopieres.

Idémappen indeholder

1. formål for faget kristendomskundskab
2. læseplan for faget kristendomskundskab på 7. klassetrin – 4. forløb
3. slutmål for faget kristendomskundskab på 10. klassetrin
4. afsnittet ”Kristendomskundskab og sproget” fra læseplanen for faget kristendomskundskab
5. kort over Sydslesvig, der viser pastoraternes udbredelse
6. nyttige netadresser
7. kopiark
8. forslag til arbejdet med de enkelte emner med ELEVARK og LÆRERARK.

Den digitale form betyder, at materialet kan suppleres og/eller revideres efter behov og ønsker.

Dette gør et umiddelbart samarbejde muligt, og på CfU ser vi frem til et sådant.

Kirsten la Cour

Idémappen ligger på disse hjemmesider:

www.skoleforeningen.org

www.dks.folkekirken.dk

www.cfu-sydslesvig.de

Formål for faget kristendomskundskab

Formålet med undervisningen i kristendomskundskab er, at eleverne erkender og forstår, at den religiøse dimension har betydning for livsopfattelsen hos det enkelte menneske og for dets forhold til andre.

Stk. 2

Undervisningen tager sit udgangspunkt i kristendommen, som den fremtræder i historisk og nutidig sammenhæng.

Stk. 3

Eleverne skal opnå kendskab til bibelske fortællinger og forståelse af kristendommens betydning for værdigrundlaget i vor kulturkreds. Derudover indgår ikke-kristne religioner og livsanskuelser med henblik på, at eleverne får forståelse af andre livsformer og holdninger.

Stk. 4

Gennem mødet med de forskellige former for livsspørgsmål og svar, som findes i kristendommen samt i andre religioner og livsopfattelser, skal undervisningen give eleverne et grundlag for stillingtagen og ansvarlig handling over for medmennesket og naturen.

Læseplanen for faget kristendomskundskab

7. klassetrin – 4. forløb

Livsspørgsmål belyses gennem etiske og filosofiske problemstillinger for at støtte og inspirere eleverne i deres søgen efter et ståsted og udvikling af personlige værdier. I det 4. forløb er det væsentligt, at elevernes åbenhed fortsat bevares – en åbenhed i forhold til forskellige tydinge af tilværelsen og den usikre grund, livet udfolder sig på.

Livsfilosofi og etik

Arbejdet med grundlæggende tilværelsesspørgsmål udvikler sig i dette forløb til at have et mere alment og generelt perspektiv.

Det kan være spørgsmål som

- hvad er meningen med det hele?
- hvad er et godt liv?
- hvad er lykke?

Desuden arbejdes der med emner som

- frihed og angst
- skyld og uskyld
- kærlighed
- seksualitet
- tolerance.

Eksemplernes hentes fra

- dagligdagen
- litteraturen
- kunsten
- oplevelser i naturen
- medierne
- filosofien
- religionernes verden
- elektroniske kommunikationsmidler.

Bibelske fortællinger

Der arbejdes især med

- udvalgte bibelske fortællinger, som understøtter fagets indhold, når der arbejdes med værdier og tydning af tilværelsen, fx pagttanken i Det Gamle og Nye Testamente
 - den noakitiske pagt (1. Mos. 9,1 – 17)
 - Abrahams pagt (1. Mos. 15; 17)
 - Sinai-pagten (2. Mos. 19; 24)
 - Jesu pagtslutning med disciplene (Mark. 14,22 – 25)
- bibelske motiver og temaer, som de kommer til udtryk i kunst og kultur – især i film, litteratur, billedkunst og hverdagsliv.

Kristendommen og dens forskellige udtryk i historisk og nutidig sammenhæng

Der arbejdes især med

- baggrunden for den evangelisk-lutherske kristendom
- baggrunden for den danske folkekirkes opståen
- baggrunden for Dansk Kirke i Sydslesvigs dannelse
- baggrunden for ”der Nordelbische Kirche”s opståen
- kirkens engagement i socialt arbejde såvel nationalt som internationalt
- kristne symboler, som de kommer til udtryk i kunst og kultur
- klassiske og moderne udtryk inden for de forskellige kunstarter.

Læseplanen for faget kristendomskundskab Uddrag af "Slutmål på 10. klassetrin"

Kristendommen i historisk og nutidig sammenhæng

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forholde sig til spørgsmålet om, hvad kristendom er
- gengive hovedtrækkene i kristendommens historie
- vurdere kristendommens betydning her, i det øvrige Tyskland og i Danmark
- forholde sig til kirkelige retninger i vor tid
- formulere sig om brugen og betydningen af kristne symboler og ritualer
- tolke salmer og sange samt benytte dem som udtryksform.

Uddrag af læseplanen for faget kristendomskundskab

Kristendomskundskab og sproget

Målene for ”sprog og læsning” samt den pædagogiske viden, vi har om ”dansk som andet sprog”, skal tilgodeses i undervisningen i kristendomskundskab.

Dette forudsætter bl.a., at man arbejder med før-faglige og faglige ord og begreber samt anvender alderssvarende faglitteratur. Derudover skal der skabes mulighed for, at eleverne selv kan hente deres viden via selvstændig læsning. Der skal således være adgang til forskellige opslagsværker og til Internettet.

Den faglige begrebsdannelse støttes ved at indføre og anvende gængse faglige begreber, hvis mængde og kompleksitet tiltager, jo ældre eleverne bliver. Brugen af logbog er her med til at sikre, at nye begreber fæstnes og anvendes i elevens daglige fagsprog.

Først når elever og lærere bruger tid på at fremlægge, diskutere og debattere, får eleverne sammenhæng i deres viden og sprog på deres oplevelser, og først når eleverne får mulighed for at forklare sig grundigt, kan deres forestillingsverden træde tydeligt frem.

Derfor får disse aktiviteter særlig betydning i den løbende tilegnelse af det danske sprog, og således bliver læreren i kristendomskundskab også sproglærer.

KORT OVER SYDSLESVIG

● **Valsbøl** = et pastorat

● = et prædikested

Generelle bemærkninger til læreren

Strukturen i de gruppearbejder, jeg foreslår, tager sit udgangspunkt i Spencer Kagans tanker om læring.

De er beskrevet på dansk af lektor i engelsk ved Københavns Dag- og Aften seminarium Jette Stenlev i bogen Cooperative Learning, som kan lånes på Center for Undervisningsmidler i Flensborg.

3D-modeller kan laves ved hjælp af Google Sketch up 7, som kan downloades gratis fra nettet.

Den korte PowerPoint "Historie" er en præsentation, som en gruppe elever fra 9. årgang på Gustav Johannsen-Skolen har lavet, som en del af et større arbejde med lokalhistorie og IT i undervisningen.

Den er et eksempel på en opgavebesvarelse, der ikke kræver voldsom megen tid. For mange elever er det en kendt kulturteknik, som de lærer at bruge før de kommer i 7. klasse.

ELEVARK'ene med faglige ord og begreber er ordnet efter kapitler, og tænkt som hjælp til at løse faglærerens opgave som sproglærer.

Jeg henviser til vore skolers politik om "Sprog og læsning" og afsnittet i læseplanen for faget kristendomskundskab om "Kristendomskundskab og sproget".

Det kan altid diskuteres om alle ord og begreber på ELEVARK'ene skulle have været med, om der skulle have været andre og om nogle af begreberne hører hjemme i gruppen "før-faglige", men jeg har valgt sådan.

ELEVARK'ene kan benyttes i forskellige sammenhænge, f. eks. til at

- støtte svage læsere
- notere forklaringer på ordet/begrebet
- skrive oversættelse til tysk
- støtte et mundtligt foredrag som stikordsnotat
- øve elevernes brug af de faglige ord/begreber

SPØRGETEKNIK

I arbejdet med nogle af opgaverne i dette materiale kan spørgeteknikken med ”DE 6 HV-ORD” og PERSPEKTIVERINGEN være en god hjælp

Eksempelvis:

HVEM	drejede det sig om - byggede – var troende
HVAD	skete der - blev der bygget – troede de på
HVOR	skete det - byggede de – mødtes de troende
HVORNÅR	skete det - byggede de – blev de troende
HVORDAN	skete det - byggede de – viste de deres tro
HVORFOR	skete det - byggede de – troede de

FREMTIDEN

- hvordan bliver den?
- hvordan bygger man?
- hvordan vil man vise sin tro?

Nyttige netadresser

- A. www.undervisning.folkekirken.dk
- B. www.folkekirken.dk
- C. www.dks.folkekirken.dk
- D. www.natmus.dk
- E. www.havhingsten.dk
- F. www.skoletjenesten.dk
- G. www.danmarkshistorien.dk
- H. www.graenseforeningen.dk
- I. <http://sketchup.google.com/intl/de/download/>
- J. <http://www.middelalderinfo.dk/kirke-byggeri.php>
- K. <http://www.skihp.dk/>
- L. www.sdj-historie.dk
- M. www.katolsk.dk
- N. <http://klosterliv.e-museum.dk>
- O. <http://www.oresundstid.dk>

1 - Kirken hvor du bor

Læs teksten fra side 9 til side 15 igennem sammen med din gruppe.

På arbejdsblad om faglige ord og begreber, som du har fået udleveret af læreren,

- skrives den tyske oversættelse på linien
- understreges faglige ord og begreber, som I gerne vil have forklaret.

Når teksten er læst igennem

- forklarer I på skift i gruppen de faglige ord og begreber, som I genkender
- skriver I på et kort af A5-papir de ord, der er brugt om ”**steder, hvor man holder gudstjeneste**”. Der skrives et ord på hvert kort, som sættes op på opslagstavlen.

I plenum

- forklarer læreren de ord og begreber, som I har understreget
- læser I de A5-kort, der handler om ”**steder, hvor man holder gudstjeneste**” og beslutter hvilken gruppe, der arbejder videre med hvilket ord.

Hver gruppe får til opgave at forberede en præsentation for resten af klassen, så alle lærer, hvad der forstås ved det pågældende ord - f. eks. sognekirke eller kirkesal.

Præsentationen kan være

- en video
- en Power Point
- en planche
- en 3D-model
- en model af pap, tynd flamingoplade eller træ
- et foredrag
- et teaterstykke
- en kombination af flere af de nævnte forslag
- eller en helt anden form, som I finder frem til

Som fælles afslutning kunne I lave et kort der viser, hvor i det sydslesvigske landskab jeres ”gudstjenestested” ligger/kunne ligge.

2 – Det begyndte i Hedeby

Forslag til arbejdsform

- der arbejdes i plenum
- der arbejdes i grupper á to personer
- der præsenteres i grupper á fire personer

Det kan være en hjælp at have side 5 - 8 fra bilaget ”Faglige ord og begreber” til rådighed, når I skal til at arbejde med dette kapitel.

Start med - sammen med jeres lærer - at læse det første korte afsnit i bogen side 17.

Tal derefter om, hvad disse ord og vendinger betyder

- vores egn
- det slesvigske område
- Norden
- verdenshistorien
- at sidde i første række

Hos jeres lærer kan I også få et ELEVARK, der handler om spørgeteknik samt nogle nyttige net- og web-adresser.

NU SKAL I FORESTILLE JER AT I

**er i de første 50 år af året 800
bor i Hedeby ved Slien
somme tider rejser - dels mod nord dels mod syd
tit møder fremmede folk, der kommer til Hedeby
lægger mærke til, at mennesker ikke altid er enige**

Nu laver I en fortælling om det, der sker i og omkring Hedeby gennem disse 50 år.

Fortællingen kunne være

et hørespil

en godnathistorie til en dreng eller pige i familien

et brev til jeres bedstemor

en avisartikel

en radioudsendelse, som I har podcastet

en side til en ny historiebog med billeder

Fortællingen

afsluttes med et ordsprog, som passer til det, der skete i de 50 år.

Lav et ordsprog,

Alle, der skal lave en fortælling, må begynde med at finde oplysninger om emnet.

I kan starte med at læse i bogen fra side 17 til side 21.

Lav et resumé af teksten, og beslut, hvad I vil vide mere om.

Det kunne f. eks. være

- om selve Hedeby
- om Ansgar
- om kristendommen
- om de nye kirker
- om de nordiske guder
- om Karl den Store
- om kongen og hans magt
- om handelsbyen Birka i Sverige
- eller noget andet fra teksten, som I synes er vigtigt fra den tid - og spændende

LÆRERARK

Med bogens tekst som udgangspunkt kan der arbejdes både i dybden og bredden om dette emne.

Som forfatterne skriver i bogen sidder vi jo i første række ved uropførelsen af dette stykke verdenshistorie.

Det giver derfor god mening at overveje et samarbejde med andre fag, afholde et par emnedage eller slutte af med en udflugt til Hedeby og Dannevirke.

Begge steder kan man få god hjælp, så alle kan få udbytte af en sådan dags-ekskursion.

Ved arbejdet med forskellige lokaliteter bør eleverne have adgang til kortmateriale. Dette kan enten være skolens atlas eller kort, man finder på nettet.

Uafhængigt af hvilke emner eleverne vælger at fortælle om, bør de vide, hvor disse lokaliteter ligger

- Hedeby
- Ribe
- Aarhus (Aros)
- Birka
- Hamborg
- Bremen
- Achen
- Reims
- Slesvig

Frankerriget og danernes rige bør også blive kendte områder.

Da alle elever arbejder med stof indenfor det samme område foreslår jeg, at fremlæggelsen sker i grupper af fire elever. Det betyder, at ikke alle hører alt, men at alle har "et publikum" til sin fortælling. Det vil spare lidt tid, men viser det sig, at de enkelte produkter er helt unikke, kan der jo disponeres anderledes.

3. Dansk Kirke i Sydslesvig – DKS og 9. Din danske menighed

Der arbejdes i par og med støtte i

- side 9 til 11 om faglige ord og begreber
- side 25 til 26 om faglige ord og begreber
- siden med ”spørgeteknik”

Lav en aftale med den lokale præst om, at han/hun kommer til jeres klasse på en bestemt dag, som i fastsætter i fællesskab med jeres lærer.

Læs i bogen fra side 23 til side 27 samt fra side 65 til side 71.

Lav derefter mindst 10 spørgsmål, som præsten kan besvare og uddybe.

Når præsten besøger jer laves en aftale med ham/hende om, at I kommer på besøg hos ham/hende.

Nu ved I meget om det danske kirkeliv i Sydslesvig.

Forestil jer at I bruger den viden overfor gæster fra Danmark, som ikke kender til os. Opgaven er

**lav en flyer
om den lokale danske kirke og dens liv**

Der kan benyttes alle mulige hjælpemidler. I kan eventuelt lave en aftale med ”Avisen i undervisningen” på Flensborg Avis eller Aktivitetshuset i Flensborg for at få hjælp til layout og tekstformulering.

Send den/de bedste flyer(e) til Kirkekontoret i Wrangelgade 14 i Flensborg. Så kan den/de måske komme med på kirkesiden i Flensborg Avis.

5. Reformationen

Der arbejdes i grupper.

Læs teksten i bogen fra side 39 til side 43.

På arbejds papiret med faglige ord og begreber, som du har fået udleveret af læreren,

- skrives den tyske oversættelse på linien
- understrengs faglige ord og begreber, som I gerne vil have forklaret.

Hvilken vigtig viden kan I nu notere om

- Reformationen?
- munken Martin Luther?
- præsten Hermann Tast?
- sproget i Grænselandet?

**Forestil jer så dette:
klassen har fået lov at planlægge og gennemføre
skolens program for
Reformationsdagen den 31. oktober.**

Lav en liste over det, I skal tænke igennem og planlægge så

- alle ved hvorfor vi holder Reformationsdag
- alle ved hvilke konsekvenser reformationen fik for os, der bor her
- alle kommer til kirken
- samarbejdet med præsten bliver vellykket
- alle får en god oplevelse

Efter Reformationsdagen kan I eventuelt lave en evaluering med læreren, præsten og andre involverede.

Til denne opgave skal eleverne bruge side 17 og 18 fra bilaget ”Faglige ord og begreber”.

I grundbøgerne til faget kristendomskundskab, som står på mange skolebiblioteker i klassesæt, er der afsnit om Reformationen, Martin Luther og andre personer med tilknytning til den periode i historien.

Fra Center for Undervisningsmidler i Flensborg kan der lånes klassesæt om

- Reformationen
- Martin Luther
- salmer

På nettet er der vejledning og ideer at hente i

www.kristendom.dk

eller ved at google reformationen

MBU-konsulenten kan være behjælpelig.

Kontakten kan ske via Kirkekontoret i Wrangelgade 14, Flensborg, tlf. 0461/5 29 25 eller via hjemmesiden www.dks.folkekirken.dk

Den lokale præst kan kontaktes via www.dks.folkekirken.dk